

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Dissolutione Matrimonij Fidelium Rati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

Bigamii; ut ullâ potestate humanâ solvi amplius non possit.

Neque aliud evincit ratio allata in contrarium, cum; quia ex dissolutione rati non oriuntur incommoda, quibus obnoxia est dissolutio consummati: cum verò, quia matrimonium validum semel consummatum insolubilitatem habet à Deo: à quo ejus solvendi potestatem Ecclesiæ concessam, aut ab ista aliquando usurpatam, non constat.

ARTICULUS III.

De Dissolutione Matrimonii Fidelium Rati.

SUMMARIUM.

35. Matrimonium hoc non est omnino insolubile.
36. Solvitur professione Religionis:
37. Cui parem vim dispensationi Apostolica aliqui negant,
38. Nec levibus argumentis persuasi.
39. Melius alii concedunt,
40. Sive auctoritas,
41. Sive ratio spectetur.
42. Significatio matrimonii Consummati & Rati.
43. In isto Papa, iustâ causâ poscente,
44. Et potestate extraordinaria dispensat.
45. Referuntur varia casus iuste:
46. Quibus deficientibus dispensatio non subsistit.
47. Tertius modus matrimonium Ratum solvendi est mors.

35. **M**atrimonium hoc, licet præter vinculum ortum ex contractu, rationem etiam habeat veri ac propriè dicti no-

væ Legis Sacramenti, secundum Tridentinum *Sess. 7. & 24. utrobique can. 1.* omnimodam tamen insolubilitatem non habet; quòd ex institutione Divina, non omnino insolubile, quæ inter Christum & Ecclesiam est humane carnis assumptione orta est: sed eam tantum conjunctionem sive unionem significet, qua fundatur in Charitate, atque inter Deum & animam justam intercedit, *c. Debitum §. de Bigamiis.*

Et ejus quidem vinculum solenni Religionis professione dissolvi, Catholicorum DD. certa sententia est: patetque ex decisionibus *c. Verum 2. c. Ex publico 7. de Convers. conjug. Extravag. Antiqua Joan. XXII. de Voto & definitione S. Synodi Tridentinæ Sess. 24. cujus Canon. VI. est, Si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solennem Religionis professionem alterius conjugis non dirimi, Anathema sit. Quæ de re Lib. 3. Tit. 32. à n. 1. est actum.*

An etiam solvi valeat dispensatione Papæ, dubium & controversia gravissima est; ejus enim vinculum istâ solvi posse, negant Scotus *in 4. dist. 31. q. 1. & S. Bonaventura ibid. dist. 27. q. 2. art. 3.* quos Turcremata *in cas. Sicut qui dicunt 27. q. 2. art. 3. n. 5. Alex. de Nevo in c. Tuas §. de Spons. duor. n. 14. Covarr. p. 2. de Sponsal. cap. 7. §. 4. n. 13. Gutierrez cit. cap. 17. n. 12. & præter alios VV. ex RR. secuti sunt Pontius Lib. 9. de Matrim. cap. 5. n. 3. & Palao *Tract. 28. disp. 3. p. 2. §. 2. n. 3.**

Moventur primò; quòd conjugium Ratum dissolvendi facultas in ullo Juris textu vel Ecclesiæ traditione non fundetur, eique perspicuè adversetur *can. Hi qui 32. q. 7. c. Ex parte 14. de Convers. conjug. & c. Licet 3. de Sponsa duorum*: quorum locorum primò Nicolaus Papa conjugia ob furorem, amentiam, aliàmve infirmitatem sol-

rem solvi, inficiatur. Alterò consultus Innocentius III. Archiepiscopo Lugdunensi respondit, *Quoddam ex quo matrimonium inter legitimas personas per verba de presenti contrahitur, illis viventibus, in nullo casu possit dissolvi &c. Nisi forte secus fieret ex revelatione divina.* Postremò Alexander III. reprobatur iudicium Prædecessorum, pronuntiantium pro secundo matrimonio, quod post primum, cum una ratum, cum altera initum fuit & per carnalem copulam consummatum.

Secundò exemplis ceterorum Ecclesiæ Universalis Antistitum antiquorum, à quibus conjugii rati vinculum aliquando relaxatum, non constat: imò, ab Innocentio VIII. pro conjugii nondum consummati relaxatione supplicanti, id se non posse, disertè responsum, testis est Panormit. *in c. Ex publico 7. de Convers. conjug. n. 14.*

Tertiò; quia, si Papa in fidelium conjugii nondum consummati dispensare posset, in eo cum infidelibus sibi subiectis dispensare etiam valeret Principes Gentiles; cum circa contractus, cuiusmodi eorum matrimonium ante consummationem est, non minùs, quàm circa fidelium contractus Papa, possint.

Quartò; quia etiam ratum matrimonium insolubilitatem suam habet ex Jure Divino; cum de eo etiam procedant verba, *Quos Deus conjunxit, homo non separet*, Matth. cap. 19. v. 6. eamque ob causam matrimonium hoc iis, inter quos contractum est, viventibus, ut alter ad secunda vota transeat, dissolvi sine Divina revelatione non posse, asserat sui ævi Theologorum facillè princeps & saluberrimorum Canonum Ecclesiasticorum conditor Innocentius III. *c. Ex parte cit.* In Divino autem Jure dispensare Papa non potest, *can. Sunt quidam 6. can. Statutum 7. Ec. 25. q. 1.*

Quintò; quia propterea Papa dispensare nequit in matrimonio consummato: à quo ratum non nisi accidentaliter differt; cum commercium carnale ad matrimonii integritatem, non ad essentiam pertineat. Ita isti & si ratio Jurisque textus solummodo spectentur, fatis verisimiliter.

Iis tamen non obstantibus, in matrimonio rato dispensandi potestas firmanda est Papæ: eamque isti cum Innocentio *in c. Ex publico cit. in fine & ibi* Ant. de Butrio *n. 16.* Anchorano *n. 9.* Panormit. *n. 14.* S. Antonino *3. p. tit. 11. cap. 21.* Navarro *Manual. cap. 22. n. 21.* Sylvestro *V. Divortium, q. 4.* Brunello *de Sponsal. concl. 1. n. 11.* & aliis antiquioribus adstruunt Bellarminus *Lib. 2. de Monach. cap. 38.* Suarez *Tom. 3. de Relig. Lib. 6. cap. 17. n. 21.* Lessius *Lib. 2. de I. & I. cap. 40. n. 146.* Petr. Barbosa *in Rubr. ff. Solutio matr. p. 2. n. 103.* Sanchez *Lib. 2. de Matr. disp. 14. n. 2.* & ab hoc allegati alii præcipui nominis ac notè Interpp. ac DD. quibus novissimè accessit Gobat *Experient. Tract. 10. n. 691.* asserens, contrarium sine Sedis Apostolicæ contumelia defendi jam non posse, postquam im ejusmodi conjugii dispensatum est à Paulo III. & Pio IV. ter quaterve ad instantiam unius Navarri, ut *l. cit.* ipse refert: à Gregorio XIII. una die undecim ejusmodi conjugiorum vincula relaxante, teste Henriquez *Lib. 11. cap. 8. n. 11.* in Glossa *lit. F.* ab Innocentio X. præmissa accuratâ causâ discussione, cum homine plebeio & absque causa bonum publicum spectante, apud Gobat *l. cit.* & à quatuor aliis summis Ecclesiæ Antistitibus, à Diana *p. 8. Tract. 1. resolut. 62. §. Et tandem* relatis: quos in re tam gravi, erroris & ignorantie Juris Divini arguere, temerarium non immeritò censet Valentia *3. p. disp. 10. q. 1. puncto 7.*

Dico, Ju.

Dico, *Juris Divini*; neque enim, si eâ, de qua sermo est, potestate summi Ecclesiæ Antistites careant, istorum illam sibi vendicantium & competere existimantium error esset solius Facti, ut cum *cit. Palao n. 4.* Neotericorum non nemo perperam credit; cum esset de solubilitate vinculi matrimonii rati, de dispensationis in eo concessæ istiusque vitii alterius conjugii honestate valoræque, qui apertè Divini Juris errores sunt, si matrimonium ratum Apostolica auctoritate insolubile, dispensatio in eo, istiusque prætextu celebratæ novæ nuptiæ Divinò Jure illicitæ & invalidæ sunt.

41. Rationem DD. *citt.* reddunt partim; quia potestas Papæ, in iis præferunt, quæ publicum Ecclesiæ & animarum bonum concernunt, extendenda est, quantum potest, hoc ipso; quòd ipsi Ecclesiæ & animarum gubernationem commissam: & quæ ad hanc exercendam necessaria aut valde proficua est, potestatem à Christo Domino plenè traditam, constat ex verbis, *Pasce oves meas, Joan. cap. 22. v. 17. & Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam: quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis, Matth. cap. 16. v. 18. & 19.* atque idcirco in votis ac juramenti ex justa causa dispensandi potestatem cum cæteris DD. indubitatè ei tribuant etiam *citt. Pontius Lib. 8. cap. 4. n. 2. & Palao Tract. 15. disp. 2. p. 11. à n. 2.* Cum ergo dissolutione matrimonii solum rati gravia Ecclesiæ mala impediri, ejusque & animarum bonum promoveri possint: ex eaque non sequantur absurda, quibus obnoxia esset dissolutio consummati, illud solvendi potestas Papæ non est deneganda: partim verò; quia Papa dispensare valet in Solenni voto Re-

ligionis, ut plurimis & præcipuis TT. & ICT. is & hos inter Covarruvia, Gutierrez & aliis oppositæ lententiæ assertoribus relatis, docet Sanchez *Lib. 3. disp. 8. n. 6.* variisque ejusmodi dispensationum exemplis illustrat Barbosa in *c. Cùm ad Monasterium 6. de Statu Monach. n. 13.* & ostensum est *Lib. 3. r. 34. à n. 49.* Ergo etiam, & multo magis in matrimonio rato, arg. Regulæ, *Si vinco vincam te, à fortiori vincam te*, quam tradit Glossa in *l. In accessionibus 14. ff. de Divers. temp. præscript.* votum enim solenne fortius est matrimonio rato; cum hoc solvat, *c. Verùm & c. Ex publico citt.*

Rationi huic non parum roboris inde accedit; quòd conjugii rati vinculum dissolvendi vis Religiosæ professionis voto competat ratione solius Solennitatis; cum votum simplex matrimonium dirimendi vi destituatur, *c. Consuluit 4. r. Rursus 6. Qui cleric. & vovent. & c. Unic. in fine, de Voto in 6.* solennitas autem voti ex sola Ecclesiæ Constitutione & auctoritate Apostolica habeatur, *c. Unic. cit. §. Nos attendentes, & Constitut. Gregorii XIII. qua incipit Ascendente edicta 8. Calend. Jun. 1584.*

Neque refert, quòd ejusmodi votum non sit Sacramentum, sicut est matrimonium baptizatorum; quia omni moda insolubilitas matrimonii non provenit præcisè ex ratione Sacramenti; cum quatenus Sacramentum est, non habeat effectum indelebilem, scilicet characterem: & ut dictum est, solvi possit professione Religionis: sed ex institutione Divina & perfecta significatione vinculi insolubilis inter Christum & Ecclesiam, quam baptizatorum matrimonio consummatio asfert. Quam ob causam verba Christi, *Quos Deus conjunxit, homo non separet:* licet & ea quæ de uxore, exceptâ fornicatio-

fornicationis causâ, non dimittenda subii-
ciuntur, de matrimonio consummato
intelligenda, monet Alexand. III. *c. Ex
publico cit. in fine.*

43. Neque omnimodam rati insolubili-
tatem evincunt pro ea allegati textus;
quia imprimis *can. Hi, qui cit.* eique con-
sona & *can. Cum per bellicam, 34. q. 2.*
relata Christi verba, *Quod Deus conjun-
xit, homo non separet*, Matth. *cap. 19.
v. 6.* sicut & his subjecta, *Quicumque
dimiserit uxorem &c. nisi ob fornicatio-
nem, machatur*, de matrimonio per car-
nalem copulam consummato exaudienda,
liquet ex Apostolica eorum declaratione
*c. Ex publico 7. in fine, de Convers. con-
jug.* Deinde; quia *c. Ex parte cit.* non
fida relatio est; cum eò, matrimonium
ratum, istò conjunctorum utroque vi-
vente, aliter quam Divina revelatione
solvi non posse, Papa non asserat, sed
solummodo referat, quòd *Id possit vide-
ri.* Quò tamen ipse nihil motus ejus
vinculò conjunctorum uni, alterò incon-
sulcò, permillum ait ingressum Religio-
nis; qui, cum tale matrimonium dirimat
Jure solum Ecclesiastico, ut cum
Hostiensis *in c. Ex publico cit.* Joan. Andr.
ibidem n. 9. & aliis ostensum est *Lib. 3.
tit. 32. à n. 14.* id à suprema Ecclesiæ
Christique in terris Vicaria potestate dis-
solvi etiam alia ex causa valebit. De-
mum; quia *c. Licet cit.* solummodo re-
ceditur à factò Prædecessorum, pronun-
tiantium pro valore secundi matrimonii
consummati, initi motu propriò, &
non petità vel obtentâ Apostolicâ dispen-
satione.

Neque pro eadem faciunt memora-
ta exempla antiquorum; quia, sicut de
indulta, sic & de denegata à VV. sum-
mis Pontificibus ejusmodi dispensatione
non constat: & contra constat de ea à
diversis eorum successoribus, ut Gobat

Tract. cit. n. 891. observat, concessa fa-
cile trigesses, & plerumque præviâ ne-
gotii accuratâ discussione & adhibitâ DD.
consultatione. Unde Innocentii VIII.
& aliorum, ejusmodi dispensationem à se
concedi posse negantium, inficiationes non
de potestatis absolutæ, sed justæ ac suf-
ficientis causæ defectu accipiendas, mo-
nent DD. numerò & nomine potiores;
cum facere id solum posse dicamur, quòd
à nobis fieri justè honestèque potest, *can.
Faciatur, 22. q. 2. & l. Nepos 125.* ibi, *Cum
salvâ dignitate meâ potero*, *ff. de V. S.
Glossa in can. cit. V. Quod potest, & Cle-
ment. Sape 2. V. Poteris, de V. S. & Gaill.
Lib. 2. observat. 56. n. 9.*

Non magis urget tertio locò dedu-
cta ratio; quia matrimonium ratum à
Papa non Ordinariâ merèque humanâ,
qualem duntaxat respectu subditorum
suorum obtinent Principes infideles: sed
illi superadditâ extraordinariâ potestate
& autoritate divinâ, Deique vice dis-
solvit, *cit. Diana §. Nec etiam, & Pe-
rez disp. 20. f. 6. n. 16.*

Neque quartò locò subjecta; quia,
licet matrimonium ratum, perinde ut
consummatum, ab ipsis contrahentibus
insolubile sit Jure Divino, id tamen sol-
vendi potestatem Papæ, suo in terris Vi-
cario, Joan. *cap. 21. v. 17.* & Matth. *cap.
16. v. 18. & 19.* concessam: & verba,
Quod Deus conjunxit &c. de consumma-
to intelligenda, ex dictis liquet.

Neque postrema; quia, ut taceam;
quòd, si intentum probaret, etiam e-
vinceret, matrimonium ratum solvi non
posse professione Religionis, contra ex-
pressos textus *c. Ex publico cit. & c. Ve-
rum 2. & c. de Convers. conjug.* & licet ra-
tum à consummato non differat essentia-
liter, ab isto tamen differt, sicut integra-
liter imperfectum à sic perfectò, Diana
Resol. cit. §. Restat: quâ integrali per-
fectione

fectione cum indissolubili vinculi sive unionis Christi cum Ecclesia significatio perficiatur, mirum non est; quod consummatum minus solubile sit, quam ratum, quod Christi cum anima fidei conjunctio per gratiam & Charitatem; ac proinde non omnino insolubile vinculum significatur, ex decisione Apostolica *c. Debitum 5. de Bigamia*, ubi laudatus Innocentius III. *Professò*, inquit, *conjugium illud, quod non est commixtione corporum consummatum, non pertinet ad illud conjugium designandum, quod inter Christum & Ecclesiam per Incarnationis mysterium est contractum.*

45. Porro causa, ad dispensationem in hujusmodi sive rato matrimonio impetrandam, secundum *citt. Sanchez disp. 16. à n. 1. Perez s. 7. n. 13. & Gobat n. 691.* sufficientes sunt Primò, valde notabilis inæqualitas inter sponfos. Secundò, inter hos eorumve consanguineos metuendæ graves inimicitia, rixæ, cædes, scandala. Tertio, matrimonio rato superveniens impotentia vel etiam lepra, aut alia infirmitas, matrimonii usum impediens; ideòque textus *can. Hi, qui matrimonium, 32. q. 7.* de matrimonio consummato est intelligendus. Quarto, si contrahentium alter constanter assereret, se non habuisse animum contrahendi. Quintò, si vir electus in Episcopum bono publico valde utilis reputaretur: quibus addere lubet casum, quod sponsa, præsertim Regiæ, dum ad sponsum deduceretur, ab hostibus intercepta, liberandæ aut recuperandæ non esset spes. Sed hinc ulterius,

46. Dubium est de valore dispensationis, in matrimonio rato à Papa indultæ, sine justa causa. Quam cum Glossa *fm. in c. Ex publico cit.* pro valida habent Goffredus *ibidem* & Berolius *in c. Quæ in Ecclesiis 7. de Constitut. n. 104.* eâ per-

suasi ratione; quod matrimonii rati insolubilitas habeatur ex Jure solum Humano: quod, etsi cum plerisque aliis neget Henriquez *Lib. 11. cap. 8. n. 11.* Glossæ tamen Opinionem etiam ipse sequitur, moveturque ea ratione; quod, etiam justâ causâ deficiente, valide dispensandi potestas Papæ à Christo sit concessa: eamque ipsi ita concedi, ad tollendam rerum & conscientiarum perplexitatem omnino necessarium, aut saltem valde expediens fuerit. Sed etiam hujus rationis vis magna non est; cum perplexitas ista satis tollatur; quod in dubio, justam causam intervenisse, semper possit & debeat præsumi, ut rectè advertit *citt. Gurtierrez cap. 53. n. 3.*

Quare probabilius ejusmodi dispensatio sine justa causa concessa invalida est, & pro tali habetur à Doctore *citt. & Sanchez Lib. 1. disp. 15. n. 61.* quod ea, quam matrimonium ratum habet, insolubilitas, juxta communem ferè omnium alicujus nominis DD. sensum, descendat ex Jure Divino: in quo, non pro libitu, sed exigente aut suadente justa causa & cum ratione, dispensandi potestatem Papa à Deo accepit, ut cum S. Thoma *2. 2. q. 88. art. 12. & Glossa in c. Non est 5. V. Adimplere. de Voto* passim tradunt TT. & Canonistæ; alias enim ei, sicut ad ædificationem, sic & ad destructionem ac dissipationem concessa fuisset.

47. Extra casum, quò in matrimonio rato dispensatum, aut conjugum alter Religionem ingressus & professus est, ad novas nuptias transire, conjugum neuter potest, antequam inter eos initi conjugii vinculum alterius morte sit dissolutum, *can. Cum per bellicam, 35. q. 2. c. In presentia 19. de Sponsal. & c. Dominus 2. de Secundis nupt.*